LIBER SEXTVS DECRETALIVM

D. BONIFACII PAPÆ VIII.

CLEMENTIS PAPAE V. CONSTITVTIONES.

EXTRAVAGANTES TVM VIGINTI D. IOANNIS PAPAE XXII. TVM COMMVNES.

Hæc omnia cum ſuis gloſſis ſuæ integritati reſtituta, & ad exemplar ROMANVM *diligenter recognita.*

LVGDVNI,

M. D. LXXXIIII.

De licentia D. N. GREGORII XIII. Pont. Max.

BONIFACIVS Papa VIII. natione Hernicus, patria Anagninus, è familia Caietana, anno M.CC.XCIIII. Pontifex Maximus creatus eſt. Is Decretales epiſtolas prædeceſſorum ſuorum per Guilielmum Archiepiſcopum Ebrudunen. & Berengarium Epiſcopum Biteren. ac magiſtrum Richardum de Senis S. R. E. Vicecancel. diligenter fecit recenſeri: & quibuſdam decretis nouis à ſe additis in vnum librum ſub debitis titulis redigi, & quinque aliis Gregorij Papæ IX. annecti, Sextumque nuncupari iuſſit. Ad quem Ioannes Andr. Bononien. continuas gloſſas, quibus multa ex eius lectura fuerunt inſerta, & hoc ſigno [ ] notata, conſcripſit.

TABVLA TITVLORVM ET CAPITVLORVM

Libri Sexti Decretalium.

Tabula titulorum v. librorum Sexti Decretalium ſecundum ordinem Alphabeti.

A

Accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus. lib. v. tit. j. [illegible]
Ætate & qualitate & ordine præficiendorum. lib. j. tit. vj. 205
Appellationibus. lib. ij. tit. xv. 333
Arbitris. lib. j. tit. xxij. 302

B

Bigamis. lib. j. tit. xij. 200

C

Capellis monachorum. lib. iij. tit. xviij. 384
Ceſſione, exactionibus & procurationibus. lib. iij. tit. xx. 386
Clericis coniugatis. lib. iij. tit. ij. 414
Clericis non reſidentibus. lib. iij. tit. iij. 420
Clerico ægrotante vel debilitato. lib. iij. tit. v. 468
Cognatione ſpirituali. lib. iiij. tit. iij. 603
Conceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis. lib. iij. tit. vij. 451
Confeſſis. lib. ij. tit. ix. 340
Conſecratione eccleſiæ vel altaris. lib. iij. tit. xxj. 554
Conſuetudine. lib. j. tit. iiij. 28
Conſtitutionibus. lib. j. tit. ij. 20

D

Decimis, primitiis, & oblationibus. lib. iij. titulo xiij. 497
De deſponſatione impuberum. lib. iiij. tit. ij. 600
Dolo & contumacia. lib. ij. tit. vj. 333

E

Electione & electi poteſtate. lib. j. tit. vj. 48
Eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ. lib. ij. tit. vij. 339
Exceptionibus. lib. ij. tit. xij. 319
Exceſſibus prælatorum & ſubditorum. lib. v. tit. vj. 663

F

Filiis presbyterorum & aliis illegitime natis. lib. j. tit. xj. 211
Foro competenti. lib. ij. tit. ij. 304

H

Hæreticis. lib. v. tit. ij. 621
Homicidio. lib. v. tit. iiij. 650

I

His quæ vi metuſve cauſa fiunt. lib. j. tit. xx. 296
Immunitate eccleſiarum, cœmeteriorum & aliorum locorum religioſorum. lib. iij. tit. xxiij. 582
In integrum reſtitutione. lib. j. tit. xxj. 298
Iniuriis & damno dato. lib. v. tit. viij. 680
Inſtitutionib. lib. iij. tit. vij. 451
Iudiciis. lib. ij. tit. j. 300
Iuramento calumniæ. lib. ij. tit. iiij. 309
Iureiurando. lib. ij. tit. xj. 313
Iure patronatus. lib. iij. tit. xix. 564

L

Litis conteſtatione. lib. ij. tit. iij. 320

M

Maioritate & obedientia. lib. j. tit. xvij. 270

N

Ne clerici vel monachi ſecularibus negotiis ſe immiſceant. lib. iij. tit. xxiiij. 591
Ne ſede vacante aliquid innouetur. lib. iij. tit. viij. 456

O

Officio vicarii. lib. j. tit. xiij. 248
Officio & poteſtate iudicis delegati. lib. j. tit. xiiij. [illegible]
Officio legati. lib. j. tit. xv. 257
Officio ordinarii. lib. j. tit. xvj. 259

P

Pactis. lib. j. tit. xviij. 275
Pœnis. lib. v. tit. ix. 683
Pœnitentiis & remiſſionibus. lib. v. tit. x. 700
Poſtulatione prælatorum. lib. j. tit. v. 61
Præbendis & dignitatib. lib. iij. tit. iiij. 422
Præſcriptionibus. lib. ij. tit. xiij. 367
Priuilegiis. lib. v. tit. vij. 666
Procuratoribus. lib. j. tit. xix. 276

R

Rebus eccleſiæ non alienandis. lib. iij. tit. ix. 518
Regularibus & tranſeuntibus ad religionem. lib. iij. tit. xiiij. 540
Regulis iuris. lib. v. tit. xij. 778
Religioſis domibus. lib. iij. tit. xvij. 560
Reliquiis & veneratione ſanctorum. libro iij. titulo xxij. 573
Renunciatione. lib. j. tit. vij. 190
Rerum permutatione. lib. iij. tit. x. 524
Reſcriptis. lib. j. tit. iij. 11
Reſtitutione ſpoliatorum. libro ij. tit. v. 328
Reſtitutione in integrum. lib. j. tit. xxj. 298

S

Schiſmaticis. lib. v. tit. iij. 646
Sententia & re iudicata. libro ij. tit. xiiij. 372
Sententia excommunicationis. lib. v. tit. xj. 703
Sepulturis. lib. iij. tit. xij. 531
Sponſalibus & matrimoniis. lib. iiij. tit. j. 587
Statu regularium. lib. iij. tit. xvj. [illegible]
Summa trinitate & fide catholica. lib. j. tit. j. 1
Supplenda negligentia prælatorum. lib. j. tit. viij. 201

T

Temporibus ordinationum. lib. j. tit. ix. 208
Teſtamentis & vltimis voluntatibus. lib. iij. tit. xj. 525
Teſtibus & atteſtationibus. lib. ij. tit. x. 342

V

Verborum ſignificatione. lib. v. tit. xij. 753
Vita & honeſtate clericorum. lib. iij. tit. j. 413
Voto & voti redemptione. lib. iij. tit. xv. 553
Vſuris. lib. v. tit. v. 651
Vt lite pendente nihil innouetur. lib. ij. tit. viij. 338

Finis Tabulæ titulorum.

Tabula omnium capitulorum Sexti Decretalium ſecundum ordinem Alphabeti.

A

A Arbitris, de off. & pot. iud. del. 273
Abbates, de priuileg. 672
Abbatis, de ſen. & re iu. 381
Ab eo qui appellat, de appel. 319
Ab eo qui contra, de elect. [illegible]
Abſolutionis, de his quæ vi. 296
Accepiſti, de hæret. [illegible]
Appellationi, de appel. [illegible]
Aſſer quidam, de do. & contu. [illegible]
Ad apoſtolicæ, de ſen. & re iu. [illegible]
Ad decimas, de reſt. ſpol. [illegible]
Ad ſuccidendum, de ſchiſm. [illegible]
Alma mater, de ſen. excom. [illegible]
Altercationis, de biga. [illegible]
Animarum, de [illegible]. [illegible]
Appellanti, de appel. [illegible]
Auaritiæ, de elect. 87
Authoritate Martini, de conceſſ. præb. [illegible]
Authoritate ſedis, de priu. [illegible]

B

Beneficium, de regularibus. [illegible]

C

Clerici, de immu. eccle. [illegible]
Clerici, de vita & honeſt. cleric. [illegible]
Clericis, de cleric. coniuga. [illegible]
Collatæ, de off. leg. [illegible]
Commiſſa, de elect. [illegible]
Concertationi, de appel. [illegible]
Conſtitutionem, de ſent. excom. [illegible]
Conſtitutionem, de verb. ſignif. [illegible]
Conſtitutionem, de regularibus. [illegible]
Conſtitutio, de elect. [illegible]
Conſuetudinem, de conſecrat. [illegible]
Conſuetudinem, de cleric. non reſid. [illegible]
Contingit, de [illegible]. [illegible]
Contra Chriſtianos, de hæret. [illegible]
Cordi nobis, de appel. [illegible]
Cui de non, de præb. [illegible]
Cum ſingula, de præb. [illegible]
Cum in eccleſiis, de præb. [illegible]
Cum de diuerſis, de priui. [illegible]
Cum perſonæ, de priui. [illegible]
Cum in multis, de reſcri. [illegible]
Cum aliquibus, de reſcr. [illegible]
Cum æterni, de ſent. & re iud. [illegible]
Cum ab eo, de ſent. & re iud. [illegible]
Cum quis, de ſepultur. [illegible]
Cum quis, de ſent. excom. [illegible]
Cum medicinalis, de ſent. excom. [illegible]
Cum nullus, de tempor. ord. [illegible]
Cum appellationibus, de appel. [illegible]
Cum in tua, de conſuet. [illegible]
Cum [illegible], de elect. [illegible]
Cum ex [illegible]. [illegible]
Cum expediat, de electio. [illegible]
Cum quidam, de [illegible]. [illegible]

Cum

S.AVGVSTIN⁹
S.HIERONYM
S.IOANNES
MOYSES
S.MATTHÆVS
IOB
S.LVCAS
DAVID
S.MARCVS
ESAIAS
S.PAVLVS
S.GREGORIVS
S.AMBROSIVS
IEREMIAS

Prima gl. legitur ſine recitatione: tamen tria facit: Nam allegatione & cauſa præmiſſis, inuocat ſuffragium diuinum, exprimens ad quid: Secundo ponit operis utilitatem, quam notat: Tertio de quadruplici hominum ſermone loquēs, operis defectus excuſat, & profectus attribuit Archidiacono quem commēdat: & cui ſubmittat hoc opus, Io. Andr. in nouella.

i Vaticanis & aliis antiquis cod. deeſt ſum h' volu. h; ita: Incipit liber Sextus Decretalium Dñi Bonifacij Papæ octaui. & hęc in ſcripto extrinſeci & pro ſatione euilegium.

QVia præpoſterus eſt ordo prius humana ſubſidia petere, ut illis deficientibus diuini fauoris gratia poſtuletur. de conſ. diſt. 1. omnis Chriſtianus. in fi. idcirco

LIBER SEXTVS DECRETALIVM

Domini Bonifacij Papæ octaui.

BONIFACIVS [a] Epiſcopus [b] ſeruus ſeruorum Dei, [c]

ego Ioannes Andreæ Bononienſis in omnibus innutus, inter Decretorū doctores licet minimus, tamen indignus, cupiens huius operis mei fore principium ad Inuocationem, honorem & laudem nominis Ieſu Chriſti: quod quando recolo, flectere debeo genua ſaltem corde. j. de immu. eccl. decet. §. conuenientes. Prius ad eum inquantum poſſum, humiles porrigo preces, ut non pōdetatis humanis demeritis, ſua ſo.a clementia in me, ſui cœleſtis irrigui gratiam influat, ſcientiæ & eloquentiæ ſupplendo defectum, augendo ingenij modulum, & memoriæ quantitatem: ut poſſim ſcripturarum huius libri veritatem pandere, errores fugare, ænigmata reſerare, nodos ſoluere, obſcura dilucidare, & dubia declarare. j. de reliq. & ve ne. ſan. c. j. §. horum quippe. in fi. 5. ut ſic ſeruetur & augmentetur ſcientia, virtus & gratia in meipſo: ut iuxta verbū Pſalmiſtæ, De virtute ambulemus in virtutem. de pœn. diſt. 2. cum

Pſal. 83.

ſtructam. circa prin. plantetur, ædificetur, roboretur, & cōſeruetur huius iuris ſcientia in mentibus deſiderantium audito rum. 14. q. 1. aduocatis. in fin. ut per eam ipſorum honorificata & dilata ſint corpora. ī. de præb. de multa. in fin. ipſorumque corporum membra reddantur iuſtitiæ ſeruitura, ut 47. diſ. omnes. §. nam cum quibuſdā. ut ſic erudita ſint animæ, & à Deo pictæ, indutæq; iuſtitia beatitudinem mereantur. de pœn. diſt. 2. illa anima. & c. ſeq. Sit autem hoc opus memoriale prouectis, iuuenes inſtruat, cum patibus conferat, & deſides excuſſo negligentiæ ſomno. j. de hom. pro humani. in fi. i. reſp. aſſiduos & vigilātes reddat ad ſtudium: ut ſermo meus ſcintillam amoris huius ſcientiæ in eis inueniens, in illā fluat & nutriat: ut cum creuerit, flammam dignißimam faciat. de pœn. diſt. 2. ſi ſermo. Laudantes igitur hoc opus melioribus rationibus roborantes, & merito reprehendentes amplector: detrahentibus [t] autem non reſiſto, ſed velut agnus coram tondente, non aperiam os meum. de pœn diſt. 2. ſi enim inquit. ad ſ. j. col. paratus ab amiculo doceri. 14. q. 3. c. 1. Aſcribatur igitur inſufficientiæ meæ quicquid in hoc opere reprehendendum extiterit: me tamen reddant aliqualiter in his excuſatum cognoſcendæ veritatis affectus, & non debilis amor, quem corde gero fixum ad ſtudium & ſtudentes, quibus afferbor, & abſolute coëgit ſer manum ad calamum mittere: licet ad id inſufficientiſsimū me cognoſcam. Si quid autem ibi fuerit notatu dignum & utile, primo diuinæ potentiæ aſcribo: Secundo Reuerendiſſimo Patri, ſub cuius umbra quieſco, & Doctor ſedeo (licet indignus) Domino Guidoni de Bayſio Archidiacono Bononieñ. ex cuius ſcriptis & dictis (quæ non in gloſſas recipio, ſed in textum: & maxime in lectura per ipſum ſuper libro decretorum nouiter compilata) infra ſcripta collegi. Et licet omnium doctorum huius iuris dicta vel ſcripta ſuo iudicio putem eſſe ſubmiſſa: ut quod approbat, approbatum: & quod reprobat, habeantur in ſingulis reprobatum: filiali tamen audacia huius operis ſcripta eius correctioni ſubiicio: & profiteor me tenere, quod approbat, & non tenere, quod reprobat. Et ſi qua in hoc opere ſuis dictis vel ſcriptis eſſent contraria, habere cogor illa pro nō ſcriptis: & per hoc cūctis pateat, me reprehendi non poſſe. ut 24. q. 1. hæc eſt fides. de ſum. Tri. damnamus. in fi.

t Contra detrahentes B. Hieron. in prolog. Biblię ſic ſcribit: Verū pſalmiſtæ ſermo meus Xpo iudice... quicquid & ſcribit ingens babonies... abſtineant, et ut aliqui ... trahentes ... magis ... elaborare ... ſtudiū. & ib. ... & ... dio detrectantibus. Io. An.

Gl. ſeq. tria facit: Primo circa quærenda in principio librorum ſe implicitè excuſando remittit: Secundo diuidit: Tertio caſum ponit.

BOnifacius Epiſcopus.] Ea ratione motus, qua in principio ſecūdi, tertij, quarti & quinti libri Decretalium: quærere non ſolemus de his quinq; vel ſex, quæ ſunt in cuiuſlibet libri principio attendenda: ſed in principio voluminis ſufficit quæſiuiſſe: In principio huius ſexti libri, licet nō idē ſit auctor, quærere prætermittam: ut ſic breuitatis cauſa ad ea ſufficiat remiſiſſe, quæ in principio Gregorianæ compilationis per Bernardum notata fuerunt. Et licet antiqua ſit Rhetoricorum altercatio, an ſalutatio ſit pars epiſtolæ: eorum diſputationi & ſolutioni relinquens, hoc proœmium in quatuor diuido partes: In quarum prima ſalutatio ponitur uſque ibi: *ſacroſanctæ*. In ſecunda exordium uſque ibi: *ſane*. In tertia narratio uſque ibi: *uniuerſitati*. In quarta concluſio uſque in finem. Primo igitur Dominus Bonifacius Doctores & ſcholares morantes Bononiæ [s] ſalutat & benedicit.

s Ex variis inſinuatio ſalubris nota vis & verā mile ... ad Bononienſe. ſ; ad alia & gymnaſia hunc librum miſiſſe.

Secundo extollendo dicit, quod intendit ſolicite circa commoda ſubditorum, & voluntate laborat: & interdum totis noctibus vigilat, antiqua iura declarando, & noua condendo, ut ipſorum ſcandala tollat, & lites reprimat: ad quod ſe teneri ſatetur ex officio diſpenſationis ſibi creditæ, eo quod præeſt ſanctæ Romanæ eccleſiæ, quæ à Deo prælata fuit cunctis Eccleſiis, & effecta totius orbis magiſtra. Tertio narrat ſe à multis requiſitum inſtanter, ut elucidaret, quæ ex Extrauagantibus editis poſt compilationē Gregorij noni ab ipſo vel aliis Romanis Pontificib. teneri, & quæ reſecari deberent, & qui fuerint auctores ipſarum: Quod efficere deſiderans, per tres nominatos in litera, Extrauagantes ipſas fecit diligentius recenſeri, quarum multæ reſecatæ fuerunt, quia temporales, vel ſibi contrariæ, vel ſuperfluæ: reliquas in melius reformatas, cum utilibus conſtitutionibus per ipſum nouiter editis, mandauit in unum librum redigi, & ſub debitis titulis collocari, illumque librū vult adiungi quinque libris Decretalium, & vocari Sextum: cum ſenarius numerus ſit perfectus. Dicit demum, quòd ideo non mandauit has cōſtitutiones in cōpilatione Gregorij ſub ſuis titulis poni, quia oporteret multos libros deſtrui, & nouos fieri cum maximis laboribus & expenſis. Quarto concludendo, mādat ipſis Doctoribus & ſcholaribus, quòd ipſum librum maturè compoſitum, quem eis ſub Bulla tranſmittit, affectuoſe recipiant, illo utantur in iudiciis & ſcholis: & præcipit, quòd ulterius non recipiant, nec pro Decretalibus habeant aliquas conſtitutiones Romanorum Pontificum editas poſt compilationem Gregorij noni Papæ, quæ in ipſo Sexto libro inſertæ vel reſeruatæ non ſint. Hoc dicit proœmium.

Gl. ſeq. tria facit, auctorem commendat: nominis etymologiam ponit: quærit obiiciendo de legendo triplicitèr ſoluit, legi reſpondet.

a ¶Bonifacius.] Ex prædeceſſoribus ſuis eiuſdem nominis, licet ipſe fuerit octauus, credo, quòd unicam Decretalem habuimus, ſcilicet ī. de præſum. nullus. [z] Et dicitur Bonifacius, quaſi bona faciens: & vere eſt conſonans nomen rei, prout eſſe debet 21. diſt. cleros. de præb. cum ſecundum. inſtit. de don. §. eſt & aliud. Bonum igitur, immo optimum opus fecit, noſtrum ius canonicum illuminando, & per declarationes antiquorum iurium, & per editiones nouorum ut j. ſequitur. Sed ſolet mouere dubitare, qua ratione mutetur nomen in creatione Romani Pontificis, cum nominis mutatio prohibita ſit. C. de mu. no. l. 1. hic enim prius vocabatur Benedictus, modo Bonifacius eſt nominatus, Innocentius quartus prius Simbaldus. Gregorius decimus, prius Theobaldus. Caleſtinus v. prius Petrus. Reſpondeatur hoc fieri, ut oſtendatur ad promotionem nominis, factam mutationem hominis: cum enim prius eſſet purus homo, nunc vicem veri Dei gerit in terris. ī. ut eccl. benef. ſi noſtrum. Vel ideo: quia omnis actio Chriſti noſtra eſt inſtructio. ī. de elect. ſignificaſti. 1. q. 1. Deus omnipotēs. ſed in promotione Petri, mutatum eſt ei nomen cum primo vocaretur Simon. 21. diſt. in nouo. ſic Romanus Pontifex vicem Petri gerit. ī. qui fi. ſint le. per venerabilem. Vnde ad eius inſtar, primitus mutandum eſt nomen. Præterea æquum fuit mutationem fieri: quia poſſet promotus turpe originale nomen habere: pone exemplum. ī. de elect. per inquiſitionem. unde non eſſet æquum ipſum illo nomine vocari. [a] Lex autem, de mutatione nominis fraudulenta intelligitur.

z I. decretum ... ī de Deſponſ... 79. di. § ſed ... ī... ſer. 97. di. c. j. & 12. q. 1. ... denarii... mi. de eſſe. diſ. j. vala ... eundū. Arc.

Gl. ſeq. de ſtilo ſcribendi remittit: quærit opponendo, ſoluit, & ex ſolutione arguit.

b ¶Epiſcopus.] Ante conſecrationem & coronationem ſic ſcribitur: Bonifacius electus epiſcopus. & adde quod dicam in fine libri ſuper data. ſi quare ſe vocet Epiſcopum, cum ſint in eccleſia Dei dignitates Epiſcopali maiores, dubitari ſolet: dic nouem ordines in eccleſia. 21. diſt. cleros. circa prin. & 25. diſ. Epiſcopus. & cap. ſeq. Illorum autem ordinum Epiſcopalis eſt maior: quia nullum ipſo eſt inuenire maiorem vel parem. facit quod no. 21. diſt. in nouo. in prin. 2. gl. & 34. diſt. c. 1. Non ergo à dignitate, ſed ab ordine volens nuncupari, ſe vocat Epiſcopum. Et eſt contra theologos, qui dicunt ſolum eſſe ſeptem ordines: Dicunt enim, quòd Epiſcopalis & Pſalmiſtatus non ſunt ordines, pro eo quòd certum officium circa confectionem Euchariſtiæ non eſt illis ordinibus deputatum: Nos ſacro ſtæ contra [a] per iura prædicta. de hoc ī. de pur. can. ex ore eius.

a Ia. Ser. j. cōſtes populos C. de ſant. tr. De ſac. grauis & dep. Card. i cle. eius. in ver. ſacer...

Gl. ſeq. tria per quæſtionem vel obiectionem, quam ſoluit quadrupliciter, & remittit.

c ¶Seruus ſeruorum Dei.] Non ſimpliciter ſe dicit ſeruū, ſed ſeruum ſeruorum Dei: quia de his, quæ ſunt foris, nihil ad eum. 2. q. 1. multi. §. quid enim mihi. vel quia his non ſeruat, qui Deo non ſeruiunt: ſed illos iudicat: illis autem qui ſeruiunt, ſeruit. ut j. de offic. leg. officij. Vel dic, ſeruorum Dei, ſcilicet Apoſtolorum

de ver. ſig. ... Sequitur dne ... & j. ... ſ. de ... An. ... d ...

Arbor Conſanguinitatis.

Non gignunt dextros qui ſtant in parte ſiniſtra.
Laua dat vxores, dat tibi dextra mares.

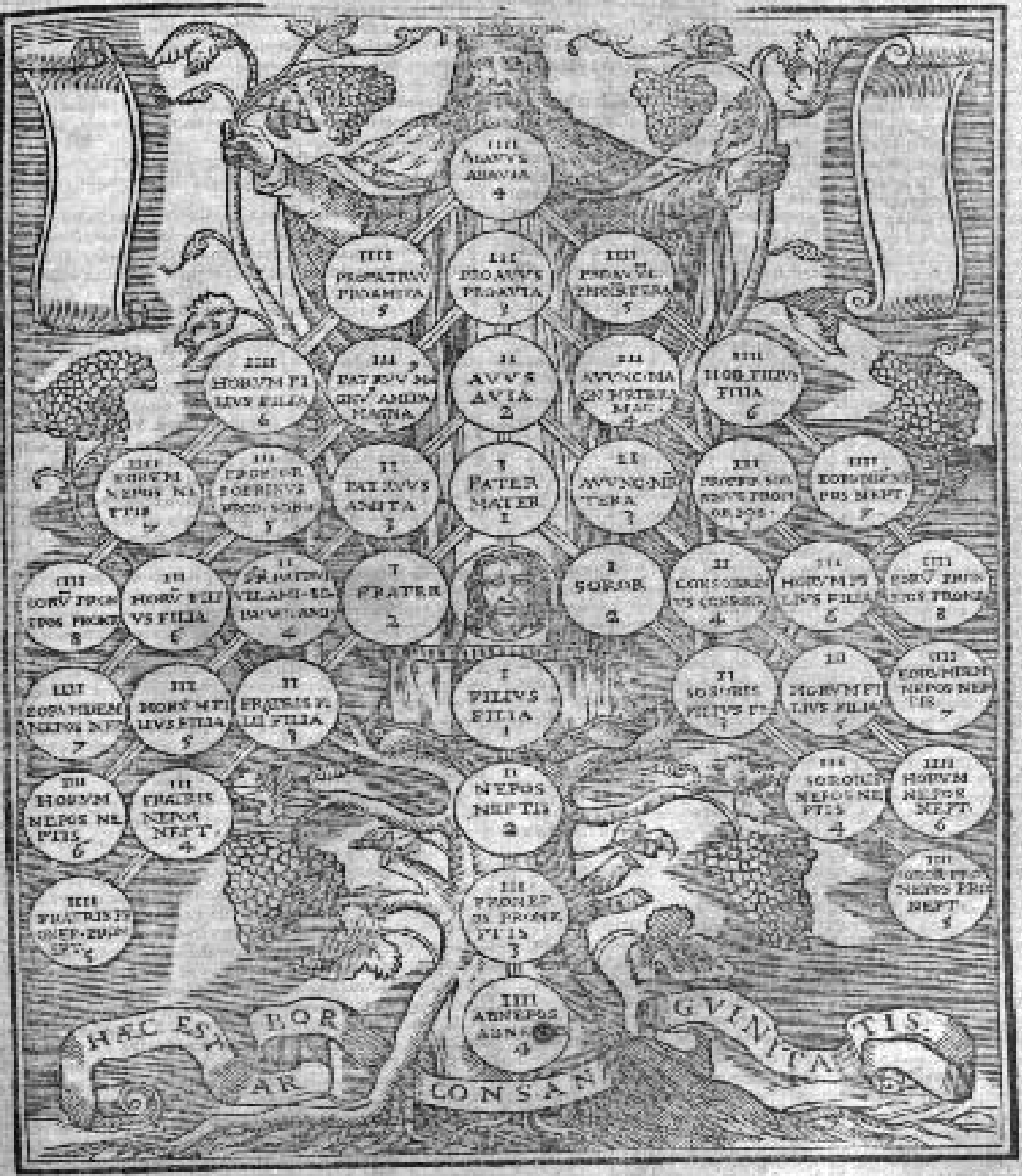

CONSAN- [illegible]

Figura praeſens arboris licet ad ſeptimum debeat gradū protendi, cum vſque ad eū ſecundū decreta ſit prohibitio coniugalis. [illegible] de affinitate & etiam de clande. deſpon. c. [illegible] tamen quia per iura noua ipſa coniugalis prohibitio eſt in ſolis poſterioribus gradibus [illegible] inhibitio, & de conſang. & affin. c. non de[illegible] quartum gradum dumtaxat figuram hanc duximus extendendam. Nec in ipſum gradū cognationem quoque putat impedire. Qui enim duorum aut trium [illegible] agnoſcit, illam cuiuſque in gradum [illegible], & [illegible] deducere poterit. Quia igitur [illegible] conſanguinitatis [illegible] arbor, indicat quibus [illegible] & intelligit. Conſanguinitas [illegible] perſonarum [illegible] quod vna deſcendit ab altera, vel ambae ab eodem. Vel eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium carnali propagatione contractū. Et dicitur à con, quod eſt ſimul, vel [illegible], & ſanguine, quaſi ſanguine vnitas. Linea eſt collectio perſonarum ab eodē ſtipite deſcendentium gradus continēs, & numeros diſtinguens, & [illegible], [illegible] deſcendētē [illegible], & collateralium. Gradus eſt habitudo diſtantiū per ſonarum, qua cognoſcitur quota agnatione vel cognatione diſtantes [illegible] perſonae inter ſe diſtant. Et dicuntur gradus ad ſimilitudinem graduum ſcalarum, vel [illegible] loci, quia gradatim de proximo in proximū.

[illegible] computatis intermedijs vna dēpta, tot ſunt gradus inter eaſ.

[illegible] in linea aequali quoto gradu quis diſtat à communi ſtipite, [illegible] diſtant illi inter ſe, vel ſibi inuicem. Nam ſecundum leges quotae [illegible] perſonae gradum faciunt in collateralibus. Computatio enim Legiſtarum [illegible] computatio Decretiſtarum.

¶ Collateralium in linea inaequali quot ſunt perſonae ſtipite dēpto, tot eſt gradus. Si [illegible] conclusionē, recurre ad Ioan. And. declarationem.

CIRCA lecturam arboris dominis olim diuerſum modum tenentibus, Ioannes de Deo Hiſpanus poſt illos lecturam ipſius arboris nouo modo aſſumēs, per ſuas incertas regulas ipſius intellectum voluit ſerè aperire: ſed propter multitudinem regularum [illegible] confuſam obſcuritatem, aliquibus notam ignotam, alijs ignotiorem ignotam reddidit. Attendens igitur ego Ioan. And. inter decretorum doctores minimus [illegible] arboris ex eo ſuiſſe, vt habentibus materiam [illegible] conſanguinitatis & affinitatis ignotam, [illegible] & habentibus notam, [illegible] & [illegible] ſoli [illegible] ſcripta [illegible], & [illegible] credidi) compilaui.

¶ Primo, quaerens ad vtramque arborem ad quid fuerit inuentio arboris [illegible]. Secundo, an ſit authentica. Tertio, ad quid in volumine decretorum [illegible], quae olim ſuerat in decretis.

¶ [illegible] ex ſuperius dictis patet ſolutio. probatio enim ad oculos [illegible] de gradi. §. agnationis. 35. q. 5. ac. aliqua. Ex [illegible] hoc enim facit quaedam melius percipiuntur quam elocutione. extr. de donationibus. Apoſtolicae. ver. ſi. Hinc eſt quod agrorum menſio ſubijcitur oculis. 15. q. [illegible] de praeſcrip. quia in dicto Ca. [illegible] Vouens inſpectione, an mulier ſit [illegible] pregnans. ff. de ven. inſp. Et in prin. [illegible] pauperis [illegible] gatio, an mulier ſit virgo. extra de proba. propoſuiſti, et extra. de frig. & mal. [illegible] vel aliter impedimentum. [illegible] an ſit [illegible] manu. [illegible] Et litterae Papales an ſint verae vel falſae. [illegible] hoc.

¶ Ad ſecundum dic quod arbor authentica eſt: quod patet ex canonibus Iſidori & Alexandri. 35. q. 5. c. 1. & 2.

¶ Ad tertium dic quod quia in decretis de conſanguinitate & affinitate tractatur, volebant ibi arborem ponere, & quia in decretalibus eſt idem tractatus, & in hoc volumine vt [illegible] ſuit repoſita, ex eo maxime, quia nonnunquam venit in dubium, id ſuis vbi [illegible] ſunt quae ſunt [illegible], quod coperiatur [illegible] [illegible] C. de edicto. diu. [illegible] Item quia antiqui canones circa materiam iſtam multum fuerant correcti: vnde expoſitiones fuit ſecundum [illegible] iurium nouorum arborem deſcribere.

DEINDE ad arborem conſanguinitatis ſpecialiter deſcendamus, & Primo quaeritur quid ſit conſanguinitas, & vnde dicatur, quid linea, quid gradus. Secundo quaeritur quomodo arbor formetur & quare ſic formetur, & quare ſic ponatur, & inter ſe [illegible] regulae per quas cognoſcuntur gradus. Demum ponentur quaedam notanda, & quaedam quaeſtiones.

¶ Ad primum dico, quod conſanguinitas eſt attinentia perſonarum ex propinquitate, quia vna deſcendit ab altera, vel ambae ab eadem. Vel eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium carnali propagatione contracta. Conſanguinitas [illegible]

dona- [illegible]

ſ ex con-

Arbor Affinitatis.

Multa dies, variuſque labos huiuſce parauit
Artis notitiam: quæ modo clara patet.

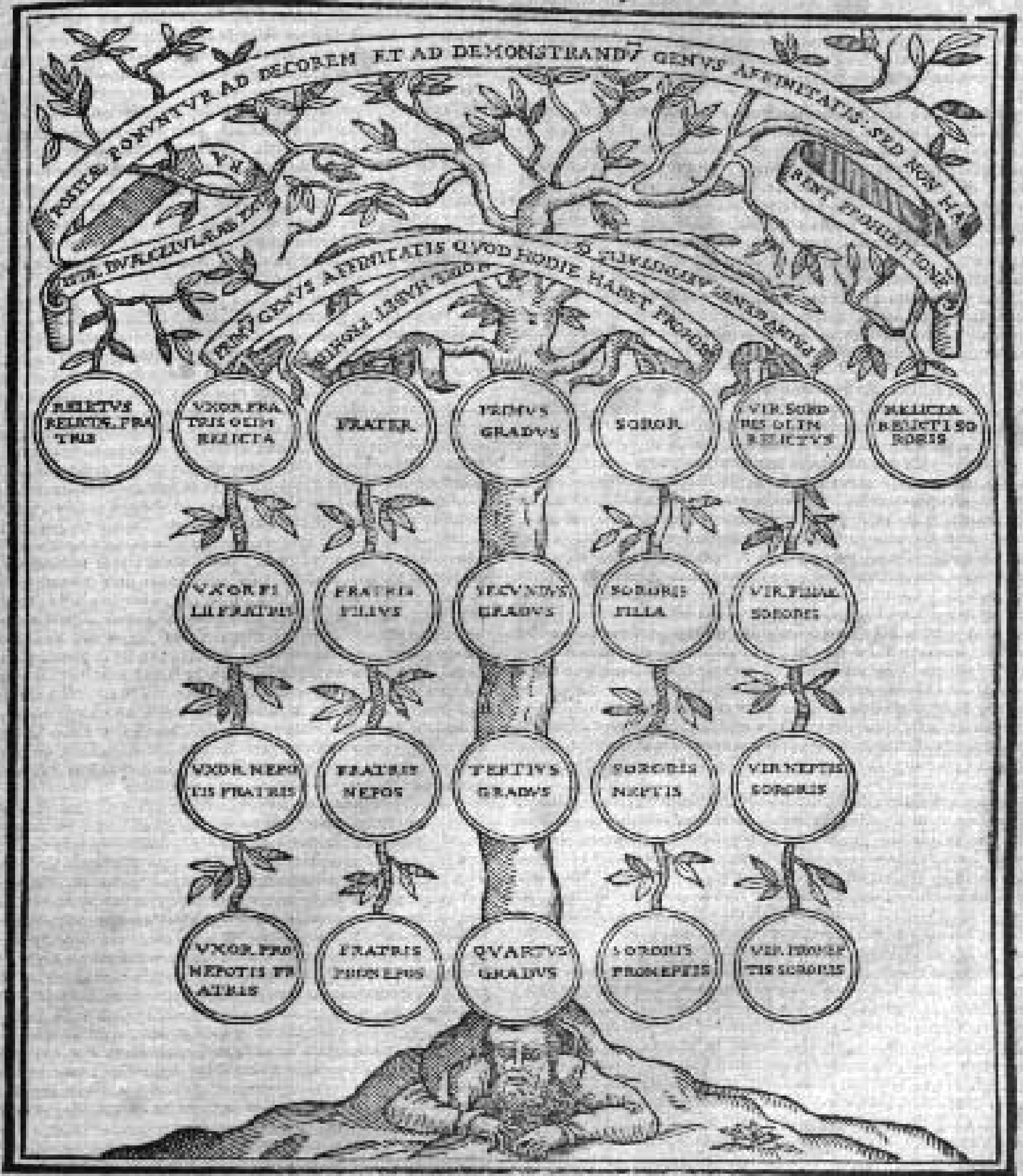

AFFINITATIS DECLARATIO.

Affinitas ſecundum canones eſt perſonarum proximitas ex coitu proueniens omni carens parentela. Et dicitur affinitas: quaſi duorum ad vnum finem vnitas, eo quòd duæ cognationes diuerſæ per nuptias ſecundum leges, vel per coitum ſecundum canones copulantur, & alter ad alterius cognationis finem accedit, vt ff. de gradi. cogna. l. non facile. §. affines.

Vides autem quòd affinitas eſt perpetuum impedimentum, quod durat etiam mortua perſona, qua mediante contrahitur. 35. q. 10. fraternitatis. ¶ Per eandem copulam viri & mulieris inter conſanguineos mulieris & virum, & inter conſanguineos viri & mulierem contrahitur affinitas primi generis eiuſdem gradus, cuius eſt conſanguinitas. Si ergo conſanguineus tuus cognoſcat mulierem: ſi vis ſcire quoto gradu affinitatis attinet tibi mulier illa, vide quoto gradu eſt tibi conſanguineus ille, & quoto eſt tibi ille conſanguineus, toto mulier eſt tibi affinis, & ſemper in primo genere. Dictum eſt in regula viri & mulieris, & non viri & vxoris: quia ſecundum canones etiam per coitum fornicarium & inceſtuoſum contrahitur affinitas. patet de eo qui cogn. conſan. vxor. ſuæ c. diſcretionem. & c. pen. Inter conſanguineos mulieris & virum & conſanguineos viri & mulierem, ideo dicitur: quia inter virum & mulierem non contrahitur affinitas, ſed ipſi ſunt affinitatis cauſa. Item inter conſanguineos viri, & conſanguineos mulieris nulla eſt affinitas. Vnde duo fratres contrahunt cum duabus ſororibus, pater & filius cum matre & filia. ſed eſt affinitas inter conſanguineos mulieris & ipſum virum, & conſanguineos viri & ipſam mulierem de conſan. & affin. quod ſignificaſti.

REGVLA. Quotieſcunque inter vnam perſonarum, de quibus quæritur, & coniugem alterius non eſt, vel non fuit conſanguinitas intra quartum gradum incluſiue, nulla eſt prohibitio, vt inter me & coniugem nepotis mei non poteſt eſſe matrimonium: quia nepos meus eſt mihi conſanguineus intra quartum gradum.

ALIVD EXEMPLVM. Soror mea habuit maritum, ea mortua maritus eius aliam accepit, quo defuncto poſſum contrahere cum eius relicta: quia inter me & illam relictam nulla eſt nec fuit conſanguinitas.

Ad arborem affinitatis & eius materiam tranſeamus. Et primo videndum eſt, quid ſit affinitas, & vnde dicatur: & quomodo ipſius genera inſurgant, & gradus computentur: deinde arborem formemus. Ponemus poſtea quædam notabilia, & quaſdam quæſtiones.

¶ Eſt autem affinitas perſonarum proximitas ex coitu proueniens, omni carens parentela. hoc ſecundum canones: ſed ſecundum leges eſt proximitas proueniens ex nuptiis: & requiritur ſecundum leges, quod legitimæ ſint nuptiæ, non interdictæ, vt contrahatur affinitas. ff. de gradi. l. non facile. §. ſciendum. Et dicitur affinitas quaſi duorum ad vnum finem vnitas: eo quod duæ cognationes diuerſæ per nuptias ſecundum leges vel per coitum ſecundum canones copulantur, & alter ad alterius cognationis finem accedit, vt in ead. l. §. affines. — *Affinitatis definitio.*

¶ Sed quod per fornicarium coitum, & inceſtuoſum ſecundum nos contrahatur affinitas patet de eo qui cog. conſan. vxo. ſuæ c. diſcretionem. & ea. tit. c. penul. Sed conſideratio legis ſuit circa hæreditates & tutelas deferendas, & ne quis cogatur aduerſus affines teſtimonium dicere. ff. de grad. l. iuriſconſultus. in prin. & ff. de teſti. l. iij. & iiij q. iij. §. item in — *Affinitas per coitu nefariu cōtrahitur.*

Ioannes epiſcopus.] Diuide in quatuor partes, aut in duas, & ſecundā in tres. In prima ponitur ſalutatio, dum dicit: *Ioannes epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei*, mādat ſuppleo, & dicit ſalutem & Apoſtolicā benedictionem, *Dilectis filijs*, ſcilicet doctoribus & vniuerſis ſcholaribus Bononiæ commorantibus [illegible]

mus eidē Clemēti Papæ, etiā impediti fuimus ſæpe noſtræ promotionis [illegible] quo ſumus electi in Papā, quo minus potuimus committere, & mittere ſubditis conſtitutiones, ſcilicet Clementinas [illegible] & dic ordinando aliqualiter reſtituere, ad cit. certe, Clemēs Papa quintus prædeceſſor noſter, attendens, [illegible]

CLEMENTIS † PAPAE QVINTI CONSTITVTIONES

PROOEMIVM.

IOannes [a] epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs doctoribus, & ſcholaribus vniuerſis Bononiæ commorantibus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

[illegible] hominibus & [illegible] Dicit Clemēs [illegible] ambigua & dubia, quod non [illegible] aliquis, [illegible] malitiā hominum: quia dubia iura [illegible] de nouo, & quā[illegible] bene & ſufficienter clara [illegible] homines ſunt [illegible] & [illegible] & habiles, ſeu proni ad malum, quod ipſi interpretantur iura aliter quam legiſlator ea intellexerit, & [illegible] diuertunt & ſubuertunt [illegible] intentione ipſius legiſlatoris. Et narrat Clemens Papa, quod tanti caſus emergūt de nouo [illegible] quod impoſſibile eſt [illegible] Quare dixit formaliter textus. Quoniam pro quia. [illegible] [illegible] in hoc eſt neceſſaria, quod princeps declarabit ipſa iura & declarationē illam [illegible] [illegible] quæ dubia ſunt frequētia in iudicijs & extra iudicia. Et licet [illegible] Clemens decreuiſſet mittere eas, ſcilicet Clementinas collectas, i. aggregatas in vnū volumen & [illegible] deliberaſſet mittere eas collocatas ſub congruis titulis, & dare eas ſubiectis, ſcilicet [illegible] [illegible] ſuper rebus arduis [illegible] humanæ fortunæ [illegible] ipſum Clementem de medio per mortē [illegible] Clemens non expleuit propoſitum ſuum, ſcilicet ſuam deliberationem. Nos etiam Ioannes qui ſucceſſimus eidē Clementi Deo permittente, & [illegible] in officio Apoſtolatus: quia ſummus Papa, id eſt, vicarius Chriſti, ſicut & ipſe Clemens fuit [illegible] in officio Apoſtolatus, [illegible] in plenitudine effectus & poteſtatis [illegible] & maxime decemus ſibi ſucceſſiſſe in [illegible] rebus, quæ concernunt [illegible] vniuerſi, [illegible] nos Ioānes [illegible] Sequitur textus. *Volentes*. Et hic ponitur conclusio: quare nos Ioannes [illegible] vniuerſitati Bononienſi [illegible] ſcripta Apoſtolica, quatenus eas, ſcilicet Clementinas ſuſcipiatis prompto affectu & ſtudio alacri, [illegible] Clementinis ſeu conſtitutionibus de cætero, i. de modo in iudicijs & ſcholis, [illegible] conſtitutionibus ſeu Clementinis exiſtentibus vobis [illegible] decretalium. Nota [illegible] doctores præferendos ſcholaribus ex ordine litteræ, pro hoc [illegible] Nota ex verbo, *Commorantibus*, id quod notat gloſſa, & extra gloſſa in procemio Gregoriano. Et colligit Paulus quinque neceſſaria ſcholaribus vt proficiāt, quæ ponit Hoſtien. in c. [illegible] de officio primi. & ibi dixi. Nota quod ſenſualitas humana procliuis ſit ad malum. Nota cauſas quare oportet aliquem eſſe principem humani generis. Zabar.

¶ *Gloſſatores primo aſſerebat duo propter quæ* [illegible] [illegible]

a [illegible] *Ioannes.*] [illegible] [illegible] *Sane.*] Hic eſt narratio, in qua Ioannes Papa [illegible] laudat Clemētem qui fecit iſtas Clementinas, & [illegible] Et dicit ipſe Ioannes [illegible] Clemens Papa videns & attendens hæc quæ diximus in exordio, & volens [illegible] reformationi [illegible] & ſoluere [illegible] [illegible] ſuas conſtitutiones [illegible] quas fecit & [illegible] [illegible] multa ſalubria [illegible] Clemens decreuiſſet, i. deliberaſſet mittere iſtas conſtitutiones [illegible] in vnum volumen [illegible] quæ non adimpleuit propoſitum ſuum, id eſt, ſuam voluntatem quam [illegible] Clementinas quare dicit Ioannes Papa ſic: Nos Ioannes, qui ſucceſſimus [illegible] [illegible] Papæ quintus [illegible] [illegible] ſuo [illegible] [illegible] ſciant [illegible] pro ſcriptis illos [illegible]

¶ In antiquis codicibus ita habebatur ſubiectum libri habetur, incipiunt cōſtitutiones Clementis Papæ Quinti.

Ioānes nomen virgo [illegible] [illegible] inter ſummos Pontifices, & iuris canonicis interpretes.

ſolemnia ordinis iudiciarij: poſtea pœnitet partes, & volūt quòd procedat ſine figura: nunquid deinceps illis inuitis poterit ſeruare ſolennia? Videtur quòd ſic, per regulam, quòd ſemel. de reg. iur. lib. 6. cum ſuis conc. & vnico actu quis renunciat & cōſentit. de conſtit. cum acceſſiſſent. vbi de hoc. de offi. deleg. gratum. de appella. ſollicitudinē. & ſufficit ſemel factum. qui matr. accuſ. poſ. inſuper. & propter ſui contrarietatem iſtæ viæ præiudiciales videntur, & ſic vna electa non venit alia. de poſtul. c. vnico. de elect. ſi quis. lib. 6. Item vniformis debet eſſe finis principio. de baptiſ. maiores. ante medium. de appella. ſecundo requiris. His rationibus puto, quòd ſi partes expreſſe conſenſerunt, quod iudex in tota lite vel ſimpliciter ſeruaret ordinem iudiciarium, quòd inuito iudice qui ſic inchoauit procedere, pœnitere non poterunt: vbi vero non conſenſerunt expreſſe, ſed non contradixerunt: puto quòd in occurrentibus poſtea contradicere poterunt. facit litera præcedens ibi, *In toto vel in parte*. Item ſingulares actus iudiciorum ſunt per ſe actus perfecti: vnde ſingulariter intitulatur, de libel. oblat. cum rubr. ſeq. bene facit quod ſcripſi poſt Vincen. & Compoſt. de reſcrip. dilectus 2. in principio. quod etiam not. Guliel. in Specu. de appella. ſectat. ver. & non ſecundum Vincen. de cita. §. 1. verſi. quid ſi reus.

propter a hoc irritus b, nec etiam irritandus c. Data Auinione xiij. Calend. Decembri, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

a ¶ *Propter hoc.*] poſſet enim ſubeſſe alia cauſa irritationis.

b ¶ *Irritus.*] ipſo iure, vt aliàs de lit. conteſt. cap. vnico. & ibi ſeq. accedens. 1. & 2.

c ¶ *Irritandus.*] per ſententiam, vt aliàs de re iudicata, cum cauſa. & cap. cum Bertholdus. in fi. & concor. huic fini de iuramen. calum. c. 1. 2. reſpon. in ſi. lib. 6. Et ſcias quòd iſte finis non committitur: nam ſi in cauſis quæ requirunt figurā iudicij, procederetur, non contradicentibus partibus ſine figura, non teneret proceſſus, & idem ſi expreſſe conſentirent. de hoc de offic. deleg. de cauſis. in glo. 2. 2. q. 1. in princ. in fin. & cap. ſeq. & in Specu. de ſent. prola. §. iuxta. ver. quid ſi de partiū. quod intellige, vt not. de re iudic. c. vlt. lib. 6. in 1. glo. Ratio diuerſitatis patet: quia in caſu iſto fit contra ius commune, ſed in caſu quē ponit littera, res redit ad ius commune, & ad ſui naturam: quod facile fit, 35. diſt. ab exordio. ff. de pact. ſi vnus. §. quod ſi non vt torum. natura vero naturans, cum ad illam redibimus: per interceſſionem Virginis glorioſę nos collocet cum electis. Amen.

F I N I S.

ARBOR SEV FIGVRA DECLARATIVA TITVLI DE IVRE PATRONATVS.

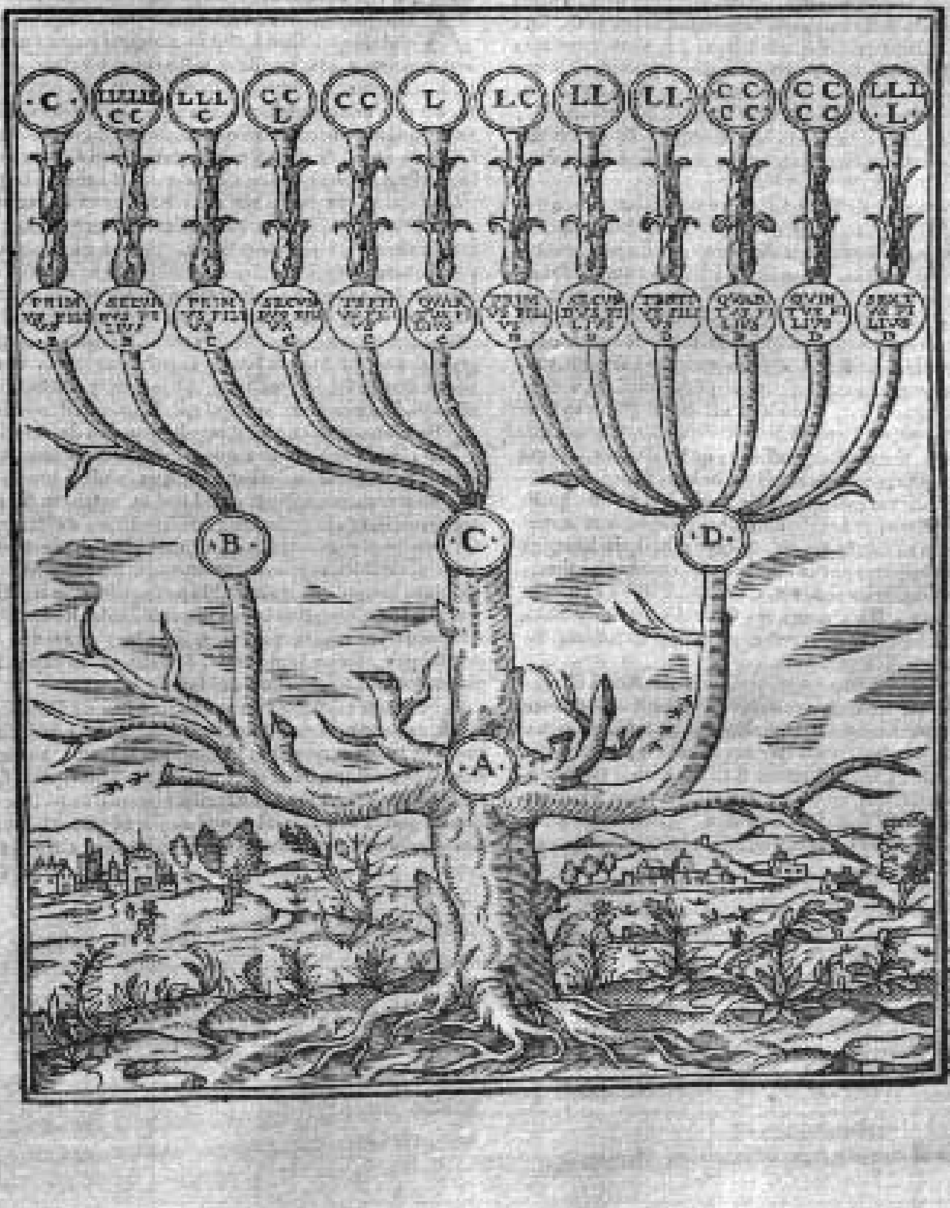

Diuini ac humani Iuriſconſulti, & cauſarum ſacri palatij auditoris, D. Ioannis Fráciſci de Pauinis, ad Extrauagantium, regularum cancellariæ, & Deciſionum Rotæ notitiam, vtile præludium.

QVintus Mutius verſus Seruium Sulpitium illo ſuit vſus ſermone: Turpe eſt patritio & nobili viro ius in quo verſatur ignorare, ſed longe magis in pleroſque noſtra ætate ſententia retorquenda eſt, qui Extrauagantium ſanctiones, Pontificum iura enucleata, deſidia aut ignauia contemnere videtur tum omnes magiſtratus, præſertim eccleſiaſtici, in dicendis ſententiis, & cæteri iuriſperiti, quibus interpretandi conſulendique tribuitur facultas, reſponſa ſuo, iuxta illorum deciſiones ſint prolaturi, ſi ipſis Extrauagantibus adſint requiſita, quæ epiſtola Innoc.iij ad Helien. epiſcopum depoſcit. Quare ad ipſarum lectionem iterum atque iterum hortor moneoque, vt cum Sulpitio iure obiurgemur, immo illum imitemur, qui poſt reprehenſionem adeo iuri operam dedit, vt inter iuriſconſultos merito palmam fuerit aſſecutus. Verum ipſis Extrauagantibus parem vim pene regulæ cancellariæ videntur earum conditore, & non mediocrem deciſiones Rotæ vti prudentum reſponſa auctoritatem habere cenſentur. ſicut enim illis interpretandi ius ciuile & prætorum edicta poteſtas ſummatur; ita & auditoribus Rotæ in ſummorum Pontificum leges impertitum eſt ab ipſo principe ſummum arbitrium. igitur circa tria hæc breuem & perutilem ſubieci notam.

Sulpitius [illegible]

NOtandum eſt, quód ſententia lata contra Extrauagantem publicatam & indubitatam, eſt ipſo iure nulla: ante publicationem vero ſecus, vt not.in prooemio Clementinarum, in verbo, decæ tero. & in cle. nolentes. de hæret. Sed ſi eſt publicata & indubitata, ſentẽtia contra eam lata eſt ipſo iure nulla, vt dictum eſt, tamquam lata contra legem ſcriptam, vt not. Bal.in l.2.C.quando prouo. non eſt neceſ.& Butri. in c.1.& c.cum inter.de re iudi.& probatur in l.1.§.item cum contra ſacras. ff. quæ ſent. ſine appel.reſcin. exemplum in Extrauaganti, execrabilis. ſecundum Abbatem in c.paſtoralis.de fide inſtru.idem de Extrauaganti ad regimen. quam allegat deciſio in nouis 349. incipit, item ſi mandatur. Secus autem ſi de ea dubitatur, per ca. paſtoralis. de fide inſtru.& l. cum prolatis. ff. de re iudi. ſecundum vnam lecturam. ideo ſuper ea Papa eſt conſulendus: & ſi reperitur in archiuo publico dicitur indubitata, per authenticam, ad hæc. C.de fide inſtru.& l.Celſus.ff. de proba. ſecundum vnam lecturam facit c.ad audientiam.de præſcript. & idem præſumitur quando reperitur inter extrauagantes. 20.q. 1. c. quoniam progenitorum. maxime ſi reperitur gloſſata per doctorem famoſum, ſicut Zenze.Lau.& Io.Mo.& alios: per not.in dicto c.paſtoralis.probatur l.1.in fin. C. de nouo codi. com. & quod not. in l. 3. C. de legi. vel ſi fuit diu obſeruata, vt not.Bar.in gloſ. ſi. ſuper Extrauaganti, qui ſint rebelles. de quibus plenius per Bar. in l. cum prolatis. præalle. & Butri. & Abbatem, & modernos in dicto c. paſtoralis vbi ſecundum Boati poteſt de ea dubitari ad inſtar eius quod not.in c.nemo.de elect.in 6.de quibus etiam per Lodoui.in cõſil.250.quod incipit. in Chriſti nomine in propoſito caſu. vbi etiam ſubdit quód ſi fuiſſet temporalis, per declarationem ſucceſſoris efficitur perpetua: quia declaratio Papæ, etiam ad petitionem ſingularis perſonæ facta ad legem vel ordinationem aliquam præcedentẽ, legẽ generalem conſtituit ad oẽs: per l.ſi.C. de legib⁹: & not.in c.in cauſis.de re iud.quod facit ad id qđ dicã ſuper Extrauagãti, ad onus. & Extrauagãti, iniunctæ. & ad Apoſtolatus, &c. Ex quibus idẽ dicit Bal.in ſtatutis in ſuo peculio, in ver. ſtatutum ſi cet non ſic, &c. Item non eſt neceſſe quód conſtet de datis, ſecundum Bar. in dicta data, qui ſint rebelles. Præmiſſa intelligo de Extrauagantibus emanatis poſt compilationem lib.6. ſecundum Ioan. And. in prooemio. 6. ad fin. & in cap.ſi. de hæret. eod.libr. Et ſi contradicant iuri ſcripto, dic vt plene per Ioan. An.Io.de Ligna.Io.de Sandæis, & Dominicum poſt Ioan. Mon.in cap.1.in princip. de conſti.lib.6. & per Archid.poſt Hug.19.diſtin.c.1. ſi Romanorum. & in ſumma. Adde Bal.in l.leges ſacratiſſimę.C.de legi.& in c.ſi in laicis,30. diſt. Nec eſt de ſubſtantia vt redigatur in ſcriptis.de quo plenius per Io. And. in reg. nemo poteſt.de reg.iur.in mer.lib. 6. & in deciſionibus Rotæ, deciſione 238.per gl.in l.1.C.de legi.probatur in c.1.de renun.lib.6. & per Abbatem in cap.1. de poſtu.præla.qui dicit quód de hoc videtur communis opinio.

Scriptura non eſt de ſubſtantia extrauagantis.

Debent autem Extrauagantes quando de eis dubitatur per allegantem in forma authentica produci ſub plumbo, ſi extra curiam ſunt producendæ: vel ſub ſigneto vice cancellarij, ſi in curia ſunt producendæ: & hoc de illis quæ ſunt deſcriptæ in libro cancellariæ: illæ autem quæ ſunt deſcriptæ in camera Apoſtolica, ſignantur cum ſigneto camerarij vel ſub plumbo, &c. Et ita ſeruatur in curia Romana. Et idem ſcilicet quód in forma authentica debeat produci, dicimus in ſtatuto non contento in volumine ſtatutorum, ſecundum Bar.in l. omnes populi. ad ſi.ff.de iu.& iur.& modernos in dicto c.1. de cõſt. lib.6. & in dicto ca.paſtoralis forma autem authentica habetur in regulis & ſtylo cancellariæ. Quid autem de ſententia principis diffinitiua vel interlocutoria? Dic vt in c.in cauſis.de re iudi. & 16 qu.3. licet, & ff.quod met.cau.l. metum.§. ſed quód ait prætor. Et præſumitur quæſtio determinata pro illa parte & opinione pro qua fuit vltima collatio facta, vbi aliter non conſtat de expreſſa deciſione, ſecundum Bal.in l.bona fides.ff. depoſi. Et not.Domi.in cap.fin. de hæret.lib.6. quód ordinationes & mandata Papæ habent eandem vim, quam habent conſtitutiones, per not.in cap.à nobis 1.de ſent.excomm.per l.1.& ſi. C.commina. vel epiſtol. Item quód reſponſa Papæ ad conſultationem inferiorum ſunt pro iure ſeruanda, alleg.3 diſt.in ſumma.

Extrauagantes qualiter & vbi debẽt produci, & de eis dubitatur.

Mandatum Papæ habet vim conſtitutionis.

De interpretatione autem doctorum & communi opinione, dic vt per Abbatem in c.1.de poſtu.præla.vbi glo.& not.in c.vnico.eo.tit.lib.6.& in l.1.C. de profeſ.qui in vrbe Conſtantinopolitana, &c. de cõmuni opinione notatur 3. q.7.§.tria. & an excuſet à dolo, not.deciſio Rotæ 279.& Oldra. in l.quætitum. ff.de fun.inſtru. Et an ſit ſtãdum vltimæ opinioni glo. & Innoc. &c.not.Ioan. And.de pœnis.c.1. & de ſent. excommun.cap.1.lib.6. in nouella. & not. in l. qui filium. ff.ad Trebel.& per Bald.in l.ſi mater. §.tua. ne de ſtatu defuncto.& in l.1.ff.de conſti. principum. & in tit.apud quem controuerſia feudi determi. in vſibus. feu.faciunt not.in c.capellanus. de fer. De his tamen plenius tractat Matthæ. de Mattheſilanis in

Hieronymi Clarij Brixiani iuris vtriuſque doctoris Protonotarij, & Comitis Apoſtolici in Extrauagantes Decretales breue præludium.

CVM omnes Magiſtratus, præſertim Eccleſiaſtici decidendas cauſas & cæteri Iuriſperiti, quibus interpretandi conſulendique tribuitur facultas, reſponſa ſua, iuxta conſtitutiones Romanorum Pontificum, non ſolum quæ in corpore iuris clauſæ reperiuntur, verum etiam ſecundum Extrauagantium diſpoſitionem ſint prolaturi, ſi modo ipſis Extrauagantibus ad ſint requiſita, quæ epiſtola Innocentij tertij ad Helien. epiſcopum depoſcit: ipſarum lectionem non negligendam cenſeo: Quippe ſententia lata contra Extrauagantem publicatam & indubitatam eſt ipſo iure nulla: ante publicationem vero ſecus, vt not. in procemio Clementinarũ, in verbo, decętero & in Clementi. nolentes. de hæreticis. Sed ſi eſt publicata & indubitata, eſt ipſo iure nulla, tamquam lata contra legem ſcriptam. not. Bal. in l. 2. C. quando prouocare non eſt neceſſe. & Butriga. in cap. 1. & cap. cum inter. de re iudic. & probatur in l. 1. §. item cum contra ſacras. ff. quæ ſen. ſine appel. reſcind. Exemplum in Extrauaganti, Execrabilis. ſecundum Abbatem in cap. Paſtoralis. de fide inſtrument. Item de Extrauaganti, Ad regimen, quam allegat deciſio in nouis 349. incipit, Item ſi mandatur. Secus autem ſi de ea dubitatur, per cap. paſtoralis. de fide inſtrumen. & l. cum prolatis. ff. de re iudica. ſecundum vnam lecturam. Ideo ſuper ea Papa eſt conſulendus: & ſi reperitur in archiuo publico, dicitur indubitata. per authent. ad hæc. C. de fide inſtrumen. & l. Celſus. ff. de probationib. ſecundum vnam lecturam. Facit cap. Ad audientiam. de præſcriptionn. & idem præſumitur quando reperitur inter Extrauagantes. 20. q. 1. c. quoniam progenitorum. maxime ſi reperitur gloſſata per doctorem famoſum, ſicut Zenzelinum, Laurentium, Ioannem monachum, Gulielmum de monte Laudino, & alios: per not. in dicto cap. paſtoralis. probatur l. 1. in ſi. C. de nouo Codi. componendo. & quod not. in l. 3. C. de legibus, vel ſi fuit diu obſeruata, vt not. Bartol. in l. fina. ſuper Extrauag. qui ſint rebelles. de quibus plenius per Barto. in l. cum prolatis. præallega. & Butriga. Abbat. & modernos in dicto cap. paſtoralis, vbi ſecundum Boat. poteſt de ea dubitari ad inſtar eius quod notatur in cap. nemo. de electio. in 6. de quibus etiam per Ludoui. in conſilio 250. quod incipit, In Chriſti nomine, In propoſito caſu. Vbi etiam ſubdit, quòd ſi fuiſſet temporalis, per declarationem ſucceſſoris efficitur perpetua: quia declaratio Papæ etiam ad petitionem ſingularis perſonæ facta ad legem vel ad ordinationem aliquam præcedentem, legem generalem cõſtituit ad omnes, per l. fina. C. de legibus. & notatur in cauſis. de re iudica. Item non eſt neceſſe, quòd conſtet de datis, ſecundum Barto. in dicta data, qui ſint rebelles. Præmiſſa intelligo de extrauagãtibus emanatis poſt compilationem libri Sexti, ſecũdum Ioan. And. in procemio libri Sexti, ad finem. & cap. fina. de hæreticis, eodem libro. Et ſi contradicãt iuri ſcripto, dic vt plene per Ioa. And. Ioan. de Lignano, & Dominicum in c. 1. in princ. de conſtitutionib. libro ſexto. & per Archidiaconum poſt Hug. 19. diſt. cap. ſi Romanorum, & in ſumma. Adde Bal. in lege, leges ſacratiſſimæ. C. de legibus, & notatur in ca. ſi in laicis. 30. diſtinctio. Nec eſt de ſubſtantia, vt redigatur in ſcriptis, de quo plene per Ioan. And. in regula, nemo poteſt. de regulis iuris in Mercurialibus. libro 6. & in deciſionibus Roma. 238. per gloſſam in l. 1. C. de legibus, probatur in c. 1. de renunciationibus, libro ſexto. per Abbatem in cap. 1. de poſtula. prælator. qui dicit, quòd de hoc videtur cõmunis opinio. Debent autem extrauagantes quando de eis dubitatur, per allegantem in forma authentica produci ſub plumbo, ſi extra curiam ſunt producendæ, vel ſub ſigneto Vicecancellarij, ſi in curia ſunt producendæ. Et hoc de illis quæ ſunt ſcriptæ in libro Cancellariæ. Illæ autem quæ ſunt deſcriptæ in Camera Apoſtolica, ſumentur cum ſigneto Camerarij in curia, vel ſub plumbo extra curiam. Et ita ſeruatur in curia Romana. De his autem plenius tractat ſupremus Doctor Dominus Franciſcus de Pauinis in principio Extrauag. Ioan. xxij.

Sententia contra extrauagantem lata, an valeat.

Extrauagãs quando dicatur indubitata.

Scriptura eſt de ſubſtantia Extrauagantis.

Extrauagantes quomodo ſint producendæ.

Extra-

Extrauagantes Decretales, quæ à diuerſis Romanis Pontificibus poſt Sextum, emanauerunt: Quarum Aliquæ Gloſſis Ioannis Monachi Pichardi Cardinalis, aliquæ Commentariis Gulielmi de Monte Lauduno, & Ioannis Franciſci de Pauinis illuſtrantur.

LIBER PRIMVS.

De conſuetudine.

¶ Ioannes xxij.

¶ Conſuetudo impeditiua ne legati ſedis Apoſtolicæ recipiantur, non valet: & illa non obſtante legati ipſi ſunt ab omnibus recipiendi, & eos impedientes ipſo facto excommunicationem incurrũt, & eorum terræ eccleſiaſtico ſubijciuntur interdicto.

CAP. VNICVM.

SVper gentes & regna Romanus Pontifex à Domino conſtitutus, cum perſonaliter ſingulas regiones circuire non poſſit, nec circa gregem ſibi creditum curam paſtoralis ſollicitudinis exercere: neceſſe habet interdum ex debito impoſitæ ſeruitutis, ſuos ad diuerſas mundi partes (prout neceſſitates emerſerint) deſtinare legatos, qui vices ipſius ſupplendo errata corrigant, aſpera in plana conuertant, & commiſſis ſibi populis ſalutis incrementa miniſtrent. Veruntamen aliqui huiuſmodi officium & poteſtatem ipſius Romani Pontificis, quam non ab homine, ſed à Deo recepit, ſub ſuo arbitrio redigere molientes, legatos ipſos niſi ab eis petiti fuerint, vel de beneplacito eorum tranſmiſſi, ſibi terras ſubiectas (dicentes hoc eis de conſuetudine competere) ingredi non permittunt. ¶ Nos huiuſmodi conſuetudinem non tã irrationabilem, quàm nonnunquam animarum ſaluti contrariam, detrahentemque Apoſtolicæ poteſtati, auctoritate Apoſtolica penitus reprobantes, legatos ipſos ab omnibus cuiuſcunque præeminentiæ, conditionis, aut ſtatus fuerint, debere admitti decreuimus: nec eos prætextu cuiuſuis conſuetudinis impediri poſſe à quoquam Chriſtiano nomine gloriante, quominus regna, prouincias, & terras quaſlibet, ad quæ ipſos deſtinari contigerit, ingrediantur libere, ac commiſſæ ſibi legationis officium exerceant in eiſdem. ¶ Qui vero de cætero ſuper prædictis dictos legatos, aut etiam nuntios, quos ad quaſcunque partes, pro cauſis quibuſlibet ſedes ipſa tranſmiſerit, præſumpſerint impedire, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant. Regna, terræ, & loca quælibet ſubiecta eiſdem, tamdiu ſint eo ipſo eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, quamdiu in huiuſmodi contumacia duxerint perſiſtendum. Non obſtantibus quibuſlibet indulgentiis aut priuilegiis, Imperatoribus ac Regibus, ſeu quibuſcunque aliis ſub quibuſcunque modis, tenoribus & formis à ſede ipſa conceſſis, quæ contra præmiſſa nulli volumus ſuffragari.

Legati ſedis Apoſtolicæ quid facere debent.

Conſuetudo animarum ſaluti contraria eſt reprobanda.

De poſtulatione prælatorum.

¶ Ioannes xxij.

¶ Minores xxvij. annis ſeculares & Mendicantes religioſi ad certas eccleſias prohibentur poſtulari: & puniuntur tam poſtulantes quàm poſtulati.

CAP. VNICVM.

DIſpẽdiis & periculis variis, quæ ex ſubſcriptis poſtulationibus poſſent eccleſiis euenire, & vacationum diuturnitatibus, quæ conſueuerunt nonnunquam ex poſtulationibus irrationabilibus prouenire: ac diſpẽdiis quæ inde frequenter eccleſiæ incurrunt ad futuram rei memoriam obſiſtere cupientes: Illum qui viceſimum ſeptimum non attigerit annum, ad cathedralem [a], nec non profeſſorem cuiuſuis Mendicantium ordinis ad inferiores cathedralibus eccleſias, ad monaſteria extra ſuos ordines poſtulari edicto perpetuo prohibemus. ¶ Quòd ſi ſecus poſtulatum fuerit & attentatum, irritum ac nullius penitus ſit momenti. Et qui ſcienter proceſſerint ad eandem, ea vice poſtulandi ac eligendi poteſtate priuatos, ac beneficiis, quæ in ipſis obtinebunt eccleſia, ad quam poſtulationem huiuſmodi fecerint per triennium nouerint ſe ſuſpenſos. ¶ Poſtulatos [b] vero, qui poſtulationis de ſe factæ negotium fuerint per ſe, vel per alium in Romana curia proſecuti, illud ibi proponi in publico vel priuato conſiſtorio facientes, etiam ſe dumtaxat diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ committendo, ſi ſe annum xxvij. non attigiſſe ſciuerint, vt præfertur vſque ad xxxv. annum. Cæteros vero ſeculares & religioſos extra ſuorum adminiſtrationes ordinum perpetuò ineligibiles ac impoſtulabiles eſſe decernimus: ac prorſus inhabiles ad quaſcunque dignitates eccleſiaſticas & beneficia quælibet obtinenda.

a ¶ *Cathedralem.*] aliqui habent ſic: Ad cathedralem, aut, quamuis ſecularem non cathedralẽ eccleſia. quod an bonum ſit, relinquo peritiæ legentium.

b ¶ *Poſtulatos vero.*] hæc clauſula breuior eſt in aliquibus libris, in quibus ſic habet: Poſtulatos vero qui poſtulationem huiuſmodi de ſe factam proſecuti fuerint, etiam ſe, & cætera.

INimiæ.] Hæc decreta habet ſex dicta. Pri-

De electione.

¶ Bonifacius octauus.

¶ Multis probat argumentis promotos in curia non debere ad propria redire ſine litteris ſuæ promotionis. Qui ſi ſecus fecerint, pro prælatis nõ ſunt habendi, pœnaſque incurrunt hic expreſſas. Et de iſta Extrauaganti facit mentionẽ Panormitanus in cap. qualiter de elect. dicens, quod nullus antequam habeat litteras Apoſtolicas ſuper ſua promotione, debet adminiſtrare, nec debet recipi ab eccleſia cum pœna prædicta: aliàs recipientes & recepti incurrũt pœnam, de qua hic.

C A P. I.

INiunctæ nobis debitum ſeruitutis expoſcit, vt qui ad reformandos in clero mores & actus (prout nobis ex alto